

professio est status abjectionis et humilitatis; tum ratione obedientiæ, nam qui propriam voluntatem vel actionem non habere profiteretur, curam et sollicitudinem propriarum actionum vel munerum sibi arrogare non potest; et consequenter nec dignitatem ambire, nec humanos honores procurare, si convenienter suo statui operetur. Atque hoc modo per illa tria vota, etiam hæc bona honoris, dignitatis, et similia, Deo sufficienter offeruntur, saltem virtualiter, et ex parte status ac modi vivendi.

16. *Sub tribus votis virtualiter continentur omnia alia consilia conducentia ad perfectionem status religiosi.* — Ex his autem colligere possumus, quomodo hæc tria consilia ad substantiam religiosi ac perfecti status sufficere dicantur, cum multa alia, et quodammodo omnia ad perfectionem assequendam necessaria sint. Quia, sicut in rebus creatis, non quidquid ad operandum vel finem consequendum necessarium est, ad rei essentiam vel substantiam pertinet; sed satis est ut in substantia ipsa sit aliquomodo virtute contentum, et ab ea dimanans, vel ei annexum, vel additum sit ad perfectionem ejus consummandam; ita etiam in statu religionis, illa tria dicuntur substantiam religiosi status continere; quia sunt prima ac principalia ejus fundamenta, ad quæ cætera omnia reducuntur, quæ ad finem illius status consequendum convenientia esse possunt. Nam in illis virtute continentur omnia, quæ vel ad removenda impedimenta, vel ad perfectam oblationem sui et suarum rerum Deo faciendam opportuna esse possunt. Atque hac ratione, quamvis religiosus status non omnia consilia simpliciter ac conjunctim exequenda complectatur, nihilominus aliquo modo, saltem divisim, et in animi præparatione, omnia, quæ ad finem talis status necessaria, vel opportuna judicentur, complectitur. Et ita sub paupertate comprehenduntur omnia consilia, quæ vel ad qualitatem cibi ac vestitus vilis, vel ad usum necessarium aliarum rerum, vel ad modum quærendi hæc omnia, mendicando, aut laborando, vel ad alterius arbitrium illam recipiendo, pertinent. Ad castitatem autem, ut dixi, spectant corporis afflictiones, abstinentiæ, et similia consilia; imo etiam vigilias et orationes videtur Paulus virginitati annectere. Maxime vero sub obedientia comprehenduntur omnia pietatis, religionis et charitatis officia, et quidquid ad finem perfectionis in tali statu consequendum conferre potest. Nam, quia hoc in

ipso usu et executione definitum non est, sed prudenti judicio regulariter præscribendum, ideo juxta perfectionis regulam superioris arbitrio hoc relinquatur, et ita obedientiæ consilium omnia consilia unicuique statui opportuna in quadam animi præparatione complectitur.

17. *Tertia assertio.* — *Agitur de statu religioso imperfecto.* — Dico tertio: qui tantum unum vel alterum ex his principalibus consiliis, vel omnia incomplete et imperfecte profiteretur, quamvis simpliciter statum religionis non assumat, nihilominus statum religiosum aliquo modo participat, et in lata significatione seu analogia quadam status ille dici potest religiosus. Hanc assertionem indicavit divus Thom. 2. 2, q. 184, art. 4, et clarius in Opuse. 19, c. 1, ubi prius dicit perfectam religionem triplici voto consecrari, et postea subdit esse aliquos modos vivendi, quibus aliquod eorum deficit: *In quibus, ait, perfecta religio non invenitur*, indicans inveniri imperfectam. Eandem distinctionem clarius tradit Henr., in d. Quodl. 12, q. 29, præsertim in solut. ad 5. Eandemque supponunt auctores supra citati, quando communiter distinguunt latam et propriam, seu rigorosam religiosi appellationem; ille enim dicendi modus per hanc assertionem et distinctionem declaratur. Confirmari etiam hoc potest ex doctrina glossæ in Clement. 1, de Religios. domib., verb. *Obedientiam*. Et in Clement. *Cum ex eo*, de Sent. excom., verb. *Tertio*, quam sequitur Navar. in Commentar. 1 de Regul., num. 23, nimirum posse esse aliquem vivendi modum ad perfectionem pertinentem et approbatum, qui non satis sit ad statum proprie religiosum.

18. Et tunc optime applicatur prima ratio in principio capitis posita, quia omnis modus vivendi spiritualiter, ordinatus ad perfectionem charitatis acquirendam, si alioquin habeat immutabilitatem seu firmitatem ad statum sufficientem, aliquo modo dici potest et debet status perfectionis, ut probat ratio facta. Quia excedit communem statum vitæ christiænæ, quoniam aliquid ultra essentialem perfectionem charitatis observat, et per semitam consiliorum tendit, licet non omnino exacte et complete illam amplectatur. Ergo cum eadem proportionem talis vivendi modus dici poterit religiosus status. Nam in re est eadem ratio eademque proportio. Et in nominis impositione idem etiam fundamentum reperitur, quia omnis status et ad majorem cum Deo

CAPUT III.

UTRUM VOTI OBLIGATIO PERPETUA AD STATUM RELIGIOSUM NECESSARIA SIT, ET QUOTUPLEX ESSE DEBEAT.

1. *Ad statum religiosum requiruntur perfectio et firmitas ipsius.* — Supponimus, ex dictis in superiori libro, non omnem vivendi modum habere rationem status, nisi peculiari aliquo vinculo morale ac sufficientem immutabilitatem habeat. Unde ad statum religiosum duò requiruntur, scilicet, perfectio seu religiositas, ut dicam, in modo vivendi, et firmitas seu immutabilitas in talis vitæ professione. Et priorem quidem conditionem in superiori capite declaravimus; nunc altera tractanda est. De qua non recte sensit Henric., Quodl. 12, q. 29, ad 5, dicens, ad statum perfectionis sufficere propositum permanendi in tali modo vivendi, qui ad perfectionem ducat, etiamsi alia obligatione aut voto firmatum non sit. Quod quidem in universum dixerat de communi ratione status in solutione ad primum. Et postea idem in particulari repetit de statu religionis et de statu virginitatis, in solutione ad 4. Nullam vero novam probationem seu confirmationem addit.

2. *Obedientia requiritur necessario in re non præcepta obligationem, et non sufficit solum propositum obediendi.* — Nos autem oppositum diximus de statu in communi, et de statu perfectionis, et de statu prælatorum; et ideo consequenter et a fortiori supponimus idem de statu religiosorum, qui non solum verus status est, sed etiam valde perfectus, et ideo etiam in ipsa ratione status majorem postulat firmitatem. Tum quia est de re valde difficili, et de se non necessaria, sed voluntaria; propter quod, nisi aliquo morali vinculo firmata sit, facile fluctuabit, ideoque non poterit veram rationem status participare. Tum etiam quia, licet castitas et paupertas possint aliquo modo per solum propositum voluntatis sine aliqua obligatione servari, nihilominus obedientia in materia non præcepta, sed voluntaria, sine aliquo præcedenti vinculo exerceri non potest. Quia obedientia supponit potestatem præcipiendi directivam, vel etiam coactivam; hæc autem esse non potest circa materiam alias liberam ab obligatione præcepti, nisi præcedat voluntaria subjectio, exclusa servitute coacta, de qua nunc non agimus. Ergo status religiosus, cum sit status voluntaria

unionem ordinatur, et peculiari modo hominem Deo obligat vel religat. Quapropter, sicut status perfectionis, ita etiam religiosus status ample sumptus distinguendus est in statum integrum ac perfectum et statum imperfectum, seu in statum completum et incompletum. Juxta quam distinctionem aliqui conversi religionum solent sub religiosis comprehendere, licet tria vota non emittant. Et aliqua femina, quæ Beatæ vulgo appellantur, observantes continentiam statum, votum illius emittentes, vel solum, vel cum aliis simplicibus, nomine religiosarum interdum veniunt, et aliqualem statum religiosum habere censentur, licet statum perfectum religionis non habeant. Idemque est de quibusdam, qui eremite, vulgo *eremitanos*, appellantur. Et multi sunt alii similes vivendi modi in Ecclesia, quos in discursu hujus operis explicabimus. Nam, quia solus ille status est simpliciter religiosus, qui habet omnia, quæ ad illum requiruntur, et hæc sunt multa, ut videbimus; ideo imperfectus status multiplex esse potest, prout magis vel minus conditionem perfecti status participaverit; et ideo explicando singulas conditiones proprii status religiosi, cæteros adnotabimus. Unde etiam constat in quo analogia illius divisionis posita sit, nam solus completus status religiosus est simpliciter talis; alii vero secundum quid.

19. *Solvuntur argumenta contraria.* — Ad primam ergo rationem dubitandi patet responsio ex proxime dictis. Ad secundam autem principalem rationem bene ibi responsum est, ut ex dicendis in sequenti capite magis constabit. Ad primam vero replicam fatemur, etiam in statu, in quo tria vota simplicia sine omnibus aliis requisitis emittuntur, talem vivendi modum non esse simpliciter statum religiosum, sed tantum secundum quid, quia, licet ad statum religiosum tria consilia ex parte votorum sufficiant, requiruntur aliæ conditiones, ut in sequentibus dicemus. Ad secundam vero replicam, per ea, quæ in fine secundæ assertionis dicta sunt, satisfactum est; nam satis est quod in prædictis tribus consiliis reliqua necessaria virtute contineantur. Ad tertiam replicam dicimus, hic esse sermonem de statu religioso generice sumpto; quomodo autem ad varias religiones contrahatur, et an inter illas sit specifica diversitas, et in aliqua re essentialis, vel tantum sit distinctio numerica, et quasi accidentalis, postea videbimus.

obedientiae, non potest per solum propositum constitui. Nam, si non praecedat aliqua subjectio, erit potius propositum sequendi consilium alterius, quam parendi praeepto ejus; ut autem praecedat subjectio, aliquod vinculum seu obligationem aliquam praecedere necesse est, de qua re in capite sequenti, et in libro de Obedientia, iterum atque iterum sermo redibit.

3. *Qualis debeat esse praedicta firmitas hujus status.*—Secundo, supponimus hanc obligationem primo, et per se cadere debere in tria illa principalia consilia statui religioso essentialia, de quibus in praecedenti capite actum est, et debere esse indefinitam, ac subinde de se perpetuam pro toto vitae tempore; ita docent omnes Theologi infra citandi, et ex dictis in libro praecedenti de statu in genere, et ex praecedenti assertione aperte sequitur. Quoad priorem quidem partem, quia non potest status aliquis sine his, quae illi essentialia sunt, subsistere; ergo obligatio, quae aliquem statum firmum reddit, principaliter in ea, quae ad substantiam ejus pertinent, cadere debet; hujusmodi autem sunt illa tria consilia; ergo in illis maxime requiruntur immobilitas et firmitas, quae sine voluntaria obligatione intelligi non potest.

4. *Firmitas haec debet esse perpetua.*—Quoad alteram vero partem consecutio ostenditur, quia diximus, ad rationem status non satis esse habere munus vel vivendi modum ad opera perfectionis obligantem, sed etiam esse necessariam obligationem permanendi semper in tali munere vel videndi modo, moraliter saltem ac per se loquendo; ergo a fortiori est hoc necessarium ad statum religiosum, qui in suo genere valde perfectus est, et ratione sui finis hanc perpetuitatem maxime postulat. Nam finis hujus status est perfectio charitatis obtinendae in hac vita et in futura; sed ad hunc finem consequendum necessaria est permanentia perpetua in tali statu, usque ad finem vitae; ergo obligatio de se perpetua ad permanendum in tali genere vitae est de ratione hujusmodi status; et sic potest optime pars haec confirmari ex illis verbis Christi, Luc. 9: *Nemo mittens manum ad aratrum, et respiciens retro, aptus est regno Dei.* Nam, licet ibi non sit sermo de statu religioso in speciali, nihilominus ex ipsa generali sententia Christi sumitur optima dietae perpetuitatis ratio. Nam in universum Christi vocatio ad sequendum, sive per fidem et amorem, sive per viam consiliorum et perfectionis, talis conditionis est, ut non permittat retro respicere,

nedum ab ea divertere et retrocedere. Ergo, sicut status vitae christianae de se postulat perpetuitatem, ita etiam status vitae religiosae, servata proportione; et ideo diximus in libro superiori, illum vivendi modum, quo durante promittitur obedientia, vel aliquid simile, ita tamen ut permanentia seu perseverantia in tali modo vivendi semper voluntaria sit, et ab omni obligatione libera, ad statum proprium religiosum non pertinere, sicut nec temporalis famulatus, vel mere voluntarius, ad statum servitutis sufficit.

5. *De essentia hujus status est, ut per vota confirmetur.*—Tertio, consequenter addendum est, de ratione ac essentia status religiosi esse, ut per vota Deo facta confirmetur, ut stabilitatem convenientem habeat; ita docet D. Thom. 2. 2. q. 88, art. 11, latiusque q. 186, art. 6, ubi Cajetan. et alii; et Soto, lib. 3 de Just., q. 5, art. 1 et seq.; Palud., in 4, distin. 38, q. 1, et ibi caeteri Scholastici frequentius, et Alvar. Pelag., lib. 2 de Planet. Eccles., cap. 56. Et consentiunt juris expositores in cap. *Cum ad monasterium*, de Statu Monach. Ex quo textu probari haec assertio potest, et ex toto titulo de Regul., praesertim ex c. *Viduam*, c. *Significatum*, et c. *Porrectum*, cum similibus, quibus optime probatur de facto non assumi in Ecclesia hujusmodi statum religiosum sine votis, quae in religiosa professione fieri solent, quamvis non dicatur expresse illa vota esse de substantia religiosi status. Inde tamen magnum sumitur argumentum, quod hujusmodi vinculum voti per se et quasi ex natura rei ad hujusmodi statum constituendum sit necessarium. Ratione autem id magis comprobatur, quia hic status aliquo vinculo, quod obligationem perpetuam inducat, firmari debet, ut ostensum est. Hoc autem vinculum non potest esse extrinsecum, id est, ab extrinseca potestate proveniens, quale est praeeptum, quia hic status, et fundamenta principalia ejus, quae sunt paupertas, castitas et obedientia, talia sunt, ut nec ex natura rei cadant sub obligationem praeepti, nec a Deo imperata sint, nec ab Ecclesia praecipiri possint, nisi voluntaria obligatio hominis antecedit; ergo debet esse vinculum ab intrinseco proveniens per voluntarium consensum ejus, qui talem statum assumit, quod non est nisi vinculum voti.

6. *Objectio.*—Dices, argumentum recte probare statum hunc constitui non posse sine promissione seu pacto voluntario hominis talem statum assumentis, inde tamen non se-

qui necessarium esse votum, quia posset fieri per solam promissionem vel traditionem humanam. Potest enim aliquis alicui homini obedientiam perpetuam promittere, non promittendo illam Deo, quae promissio inducet de se obligationem perpetuam, quae ad constituendum statum sufficiat, ut supra de statu episcopali dicebamus. Potest etiam materia talis obedientiae ad castitatem et paupertatem extendi, quia potest quis promittere alicui obedire, etiamsi castitatem servare vel omnia relinquere praecipiat; ergo promissio humana facta homini sufficit ad constituendum aliquem in statu paupertatis, castitatis et obedientiae, ac subinde in statu religioso absque proprio voto facto Deo. Nam, ut late declaravi in 2 tom., de Virtut. Relig., lib. 1 de Voto, cap. 16, etiam de re honesta et pia potest fieri promissio homini, et non Deo, quae revera non erit votum. Ita ergo potest quis promittere obedientiam homini, etiam in ordine ad castitatem et paupertatem servandam, si ipse praeciperet, nullum votum Deo faciendo. Quod etiam potest intelligi per modum traditionis, vel pacti humani; ut si in aliqua communitate humana congregata ad bene et perfecte vivendum in paupertate et castitate, fiat promissio obediendi praelato, et praecipienti, secundum illam regulam, castitatem et paupertatem. Tunc enim illa promissio erit vel tantum humana, quia supponitur soli homini fieri, vel non fieri per modum simplicis promissionis, sed onerosae, seu pacti mutui. Haec autem obligatio (ut supra de Episcopo dixi) sufficit ad statum, quia illa promissio sufficientem inducit immutabilitatem, ac perpetuam obligationem. Deinde illa obligatio est ad omnia consilia substantialia perfectionis; ergo constituet etiam integrum statum acquirendae perfectionis, qui est idem cum perfecto statu religionis.

7. *Votum et promissio humana de re pia distinguuntur et separantur inter se.*—Respondeo imprimis concedendo, votum et promissionem humanam, etiam in his materiis ad pietatem et salutem animae pertinentibus, in rigore distincta esse, et saepe conjungi, ut infra videbimus, et frequenter etiam separari, ita ut fiat votum Deo de obedientia homini praestanda, nulla facta promissione ipsi homini; sicut fit votum Deo praestandi eleemosynam pauperi, licet ipsi pauperi nulla promissio fiat. Nihilominus tamen e contrario in hac materia pertinente ad salutem animae, moraliter non contingit promissionem fieri homini,

et non Deo; quia per talem obedientiam principaliter intenditur unio cum Deo per charitatem perfectam; ergo non debet fieri homini propter commodum vel honorem illius, sed potius propter bonum promittentis, et ad majus Dei obsequium; ergo principaliter debet fieri Deo, homini vero in cultum et honorem ejus. Deinde si modus ille promissionis et pacti, qui re vera possibilis est, fieri aliquando supponatur ex absoluta potestate liberae voluntatis, per illum dici poterit homo constitui in aliquo statu honestae servitutis suo modo utili ad honeste vivendum cum aliquo perfectionis augmento per consiliorum observantiam, et ad summum in aliquo statu perfectionis secundum quid. Simpliciter tamen non merebitur nomen religiosi status.

8. *Promissio, quae hunc statum firmat, debet fieri Deo.*—Primo quidem, quia solus ille status nomen religionis meretur, qui et communi Ecclesiae usu receptus et probatus est, et omnia habet quae ad talem statum Ecclesia requirit, ut in discursu sequentium capitum videbimus. Secundo, quia ipsum nomen religionis demonstrat, solum illum statum talem esse, qui Deo primo ac per se consecratur, quod non habet, nisi ille status in quo per vota Deo facta homo ipsi consecratur. Et ideo religiosus dicitur mundo mortuus, et Deo vivus, cap. *Placuit*, 2, 16, q. 1. Tertio, quia sola promissio humana, si privata sit, et per mutuum consensum promittentis et promissarii dissolvi possit, imperfecta est, et ad proprium statum religiosum et ecclesiasticum non sufficit, nisi jure aliquo et auctoritate publica firmetur; hoc autem modo non confirmatur promissio obedientiae, vel castitatis, nisi per proprium votum Deo principaliter consecratur. Unde dixit Henricus supra, quod *virginitas non honoratur, nisi quia est sub voto; quia aliter non habet alicujus statum perfectionis, neque corpus sanctificaret, nisi ex tali proposito aliquo modo Deo dicata esset.* Et eadem ratio est de reliquis.

9. Quarto, declarat hoc egregie D. Thom., in Opusc. 18, de Perfect. vit. spirit., cap. 15, dicens, perfectionis esse non solum aliquod opus perfectum facere, sed etiam opus perfectum vovere, quia de utroque consilium datur. Unde, qui opus perfectum ex voto facit, ad duplicem perfectionem attingit. Perfectio autem, quae est in voto, conditionem mutat in statum libertatis vel servitutis, utique in ordine ad Deum. Unde infra concludit: *Qui totam vitam suam voto Deo obligavit, ut in*

operibus perfectionis ei deserviat, jam simpliciter conditionem ad statum perfectionis assumpsit. Ubi hanc ponit quasi essentialiam formam, et modum necessarium ad talem statum constituendum seu assumendum; loquitur autem de statu perfectionis acquirendæ, integro, ac simpliciter tali, cujusmodi est religiosus status; omnis ergo alius modus facere quidem poterit religiosum secundum quid; non vero rigore ac simpliciter.

10. *Per solam obedientiam constitui non potest hic status.* — Tandem vero instabit aliquis, quia saltem probat objectio facta per unum tantum obedientiæ votum posse statum religiosum perfectum constitui; quia per illud potest homo sufficienter obligari ad paupertatem et castitatem, mediante obedientia Deo promissa; et consequenter etiam per illud consecratur oratio et studium, et omnis actio vel omissio quæ ex obedientia fit. Unde aliquæ religiones per solum obedientiæ votum religiosam facere professionem solent. Respondeo nihilominus certum esse ad statum simpliciter religiosum constituendum, non sufficere unum obedientiæ votum, sed tria ad minus requiri: ita docent citati Theologi, et reliqui Doctores omnes, et sufficienter probatur ex usu Ecclesiæ et ex jure. Nam voti obedientiæ necessitas per se nota est ex dietis, quia generalis obligatio parendi prælato necessaria est in hoc statu, et tam universalis est, ut non possit sub alio particulari voto comprehendi. Alia vero vota, propria et immediata clare supponuntur ab Innocentio III, in d. cap. *Cum ad monasterium*, in illis verbis: *Ne aestimet abbas quod super habenda proprietate possit cum aliquo monacho dispensare, quia abdicatio proprietatis, sicut et custodia castitatis adeo est annexa regulæ monachali, ut contra eam nec Summus Pontifex possit licentiam indulgere.* De quibus verbis longa futura nobis est in sequentibus disputatio. Nunc ex illis solum colligimus religiosam professionem per se et immediate obligare ad paupertatem et castitatem independentem a præcepto prælati ex voto obedientiæ. Et ex eodem capite, et ex capite unico de Voto, in 6, etiam colligimus illa duo vota habere speciales effectus circa personam religiosam, quos votum solum obedientiæ facere non posset.

11. Tandem possumus ratione argumentari, quia illa duo consilia castitatis et paupertatis, per se spectata, sunt maxime necessaria ad statum religiosum; ergo ad integram perfectionem illius status pertinet, ut per propria

vota immediate ac per se recipiant stabilitatem et immutabilitatem, ita ut nec prælatus in eis possit mutationem facere, nec ab ejus voluntate eorum observantia pendeat. Nec usus alicujus perfectæ religionis potest in contrarium allegari, quia, licet fortasse interdum in professione alicujus religionis perfectæ solum fiat expressa mentio obedientiæ secundum regulam, sub illis verbis implicite vota castitatis et paupertatis intelliguntur, quia ita in regula ejusdem religionis continentur. Et in hoc sensu accipiuntur illa verba ex communi intelligentia, et consuetudine ejusdem religionis.

12. *Non est eadem ratio de aliis consiliis servandis.* — Nec in hoc recte fit æquiparatio inter hæc duo consilia castitatis et paupertatis, et alias particulares actiones, quas sine speciali obligatione priorum votorum ex obedientia religiosi observant. Nam cætera opera sunt particularia et mutabilia; interdum enim quædam expediunt, interdum alia; et raro expedit sub rigurosa obligatione imponi. At vero consilia castitatis et paupertatis sunt valde generalia, et eorum immutabilis obligatio, quæ per propria et specialia vota inducitur, per se necessaria est. Nec denique obstat quod usus paupertatis ex licentia prælati pendet; quia prælatus, dando licentiam utendi hac vel illa re, nullam mutationem in voto paupertatis, vel in ejus obligatione facit; sed tantum ex parte materiæ, quasi adimplet conditionem necessariam, ut talis usus honorum temporarium non sit contrarius voto paupertatis, nec sub illo comprehendatur. Dixi autem in assertionem, ad minus tria illa vota requiri, quia hæc sunt essentialia ipsi statui religioso, ut sic. An vero in aliquibus religionibus aliquid aliud votum sit de substantia talis religionis, in tomo sequenti, tractando de religionibus in particulari, melius dicetur. Statim vero inquirendum occurrebat, qualia esse oporteat talia vota, scilicet, an solemnia sint necessaria, vel simplicia sufficiant. Prius autem necessarium est exponere quomodo votum solemnem a simplici distinguatur. Ad hoc autem explicandum, examinare prius oportet an prædicta vota, traditio aliqua vel promissio humana ad statum religiosum necessaria sit.

CAPUT IV.

UTRUM AD STATUS RELIGIOSI SUBSTANTIAM, PRÆTER TRIA VOTA ESSENTIALIA, NECESSARIA SIT PROMISSIO VEL TRADITIO PERSONÆ TALEM STATUM ASSUMENTIS, FACTA ALICUI HOMINI VEL HOMINUM COMMUNITATI PROPTER DEUM.

1. *Status religiosus duobus modis constitui potest: vel in communitate religiosa, vel in vita solitaria.* — Suppono statum religiosum duobus modis constitui posse per se loquendo, et ipsa rei natura considerata: unus modus est in communitate religiosa, alius est in vita solitaria, seu in particulari vivendi modo. Prior modus satis notus est in Ecclesia; imo secundum præsentem ejus consuetudinem, status religionis non est nisi cœnobiticus, id est, in aliqua ecclesiastica congregatione seu communitate, in qua sub uno capite, et sub aliqua probata regula viam perfectionis religiosi profitentur. Imo hanc fuisse primam religionis formam a Christo datam, et suo exemplo inductam, sentit Basilius, de Constit. Monast., c. 19, dicens de cœnobitis: *Hi vero imitatores sunt Salvatoris nostri, ejusque vitæ, quam inter nos duxit. Quemadmodum enim ille, coacto Apostolorum choro, communia cuncta, seque ipsum communem Apostolis præbuit, ita hi quoque Antistiti suo obtemperantes, genus vivendi Apostolorum imitantur, ac Domini.* Ubi de hoc religionis instituto in vita communi multa præclara scribit, dicens, *maximam partem eorum, qui se colendæ pietati dederunt, in societate cum aliis degisse.* Et in c. 20, 22 et 23, illius status firmitatem et rectum obedientiæ ordinem describit et commendat. Et ex antiquis decretis est hoc manifestum, 16, q. 1, per multa capita, et ubicumque de monachis in monasterio degentibus sermo est. Et noviora jura, quæ de hoc statu, et de approbatione ad illum necessaria loquuntur, in hoc sensu videntur de religione loqui, ut per vocem illam, aliquam communitatem hunc profitentem significant, ut videre licet in cap. ultim. de Religiosis domibus, et in cap. unic., eodem titulo, in 6. Et ita frequentius loquitur de religione D. Thom., in 2. 2, q. 186, præsertim art. 2, 3 et sequentibus.

2. *Status religiosus in vita solitaria dari potest.* — Alter modus religiosi status in privata vel solitaria vita parum quidem usitatus nunc est in Ecclesia; nihilominus ex natura rei esse possibilem probari facile potest, quia

nulla in eo potest repugnantia ostendi, ut paulo post declarabitur. Prius enim ex antiquo usu Ecclesiæ id convinci potest. Olim enim virgines, privatam in suis domibus vitam agentes, in manibus Episcopi profitebantur, et sacrum velum recipiebant. Sic enim sanctam Domitillam de manu Clementis sacrum velamen virginitatis accepisse referunt historia, ut est apud Surium, tom. 3, in 12 die Maii, et Baron., tom. 1, anno 98, num. 6. At vero illud velamen signum erat religiosi status, et ante monasteria seu communitates virginum in usu fuit; tunc autem hujusmodi virgines sacræ, in domibus privatis, vel parentum, vel aliis honestis locis habitabant, ut clare supponit Concil. Eliber., c. 27, ubi has virgines tanquam religiosas Deo dicatas appellat. Et de eisdem loquens Concilium Carthag. III, c. 33, præcipit ut virgines sacræ, *si parentibus, a quibus custodiebantur, private fuerint, Episcopi providentia, vel presbyteri, si Episcopus absens fuerit, in monasterio virginum, vel gravioribus feminis commendentur.* Ubi observare licet, quod quamvis eo tempore jam essent monasteria virginum in usu, nihilominus non cogebantur virgines sacræ in monasteriis vivere, si commode poterant in privatis domibus custodiri. Dices hæc posse intelligi de feminis virginitatem solam voventibus. At non potest hoc universim sustineri, quia virgines sacræ et Deo dicatæ in primitiva Ecclesia non dicebantur, nisi quæ sacrum velamen recipiebant; quod viduis et corruptis non concedebatur, etiamsi votum castitatis emitterent, ut constat ex Gelas. epist. 1; et ex Leone, epist. 87; et August., lib. de Bono conjug., cap. 26, et infra suo loco latius dicemus. Erant ergo veræ religiosæ, et ideo specialiter consecrari dicebantur. Præterquam quod verisimile non est, toto eo tempore quo non poterunt monasteria virginum ædificari, aut feminarum conventus fieri, nullas fuisse in Ecclesia feminas proprie ac vere religiosas.

3. Simile argumentum fieri potest de viris, qui in principio Ecclesiæ religiosum statum assumpserunt. Prius enim incepisse privatim seu singulatim se Deo dicare, quam in cœnobio seu vita communi, verisimile est. Et imprimis de Apostolis fieri potuit, ut sequendo Christum, sub trium votorum obligatione ab ipso accepta et recepta, religiosi fierent. Nam, quod multi hoc idem fecerint, et inde Collegium Apostolicum resultaverit, respectu singulorum quasi accidentarium esse potuit, nam prius, qui hoc fecit, statim vere religiosus fuit,